HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

[א)]**במה** [א]אשה יוצאה ובמה אינה יוצאה לא תצא אשה לא בחוטי צמר ולא בחוטי פשתן ולא ברצועות שבראשה ולא תטבול בהן עד שתרפם ולא בטוטפת ולא בסרביטין בזמן שאינן תפורים ולא בכבול לרה"ר ולא [ב)]בעיר של זהב ולא בקטלא ולא בנזמים [ב]ולא בטבעת שאין עליה חותם ולא במחט שאינה נקובה ואם יצאת אינה חייבת חטאת: **גמ'** טבילה מאן דכר שמה אמר רב נחמן בר יצחק אמר רבה בר אבוה מה טעם קאמר מה טעם לא תצא אשה לא בחוטי צמר ולא בחוטי פשתן מפני שאמרו חכמים בחול לא תטבול בהן עד שתרפם וכיון דבחול לא תטבול בהן עד שתרפם בשבת לא תצא דילמא מיתרמי לה טבילה של מצוה ושריא להו ואתי לאתויינהו ד' אמות ברה"ר בעא מיניה רב כהנא מרב [°]תיכי חלילתא מאי א"ל אריג קאמרת כל שהוא אריג לא גזרו איתמר נמי [ג)]אמר רב הונא בריה דרב יהושע [ג]כל שהוא אריג לא גזרו ואיכא דאמרי אמר רב הונא בריה דרב יהושע חזינא לאחוותי דלא קפדן עלייהו מאי איכא בין הך לישנא ובין הך לישנא איכא בינייהו דטניפן להך לישנא דאמר כל שהוא אריג לא גזרו הני נמי ארוג ולהך לישנא דאמרת משום קפידא [ד]כיון דטניפא מקפד קפדא עלייהו [ד)]תנן התם ואלו חוצצין באדם חוטי צמר וחוטי פשתן והרצועות שבראשי הבנות ר' יהודה אומר של צמר ושל שער אין חוצצין מפני שהמים באין בהן אמר רב הונא וכולן בראשי הבנות שנינו מתקיף לה רב יוסף למעוטי מאי אילימא למעוטי דצואר ודמאי אילימא למעוטי דצמר השתא רך על גבי קשה חוצץ רך על גבי רך מיבעיא ואלא למעוטי דחוטי פשתן השתא קשה על גבי קשה חוצץ קשה על גבי רך מיבעיא אלא אמר רב יוסף היינו טעמא דרב הונא [ה]לפי שאין אשה חונקת את עצמה איתיביה אביי הבנות יוצאות בחוטין שבאזניהן אבל לא בחבקין שבצואריהן ואי אמרת אין אשה חונקת עצמה חבקין שבצואריהן אמאי לא [ו]אמר רבינא

הכא

במה אשה יוצאה. דהוי תכשיט ולא משוי ואיכא דהוי תכשיט וגזור ביה רבנן [לקמן נט:] דילמא שלפא ומחויא לחברתה חשיבותו ודילמא אתי לאיתויי ד' אמות: **לא בחוטי צמר ופשתן ורצועה שבראשה.** שקולעת בהן שערה: **שבראשה.** אכולהו קאי ובגמ' מפרש טעמא: **ולא תטבול בהן.** משום חציצה: **עד שתרפם.** שתתירם קצת שיהיו רפויין ויכנסו המים ביניהם לשער: **טוטפת וסרביטין.** מפרש בגמרא[ב)] וחשובין הן וחיישינן דילמא שלפא ומחויא לחברתה: **בזמן שאין תפורין.** עם השבכה שקורין שקופיי"א אבל תפורין ליכא למיחש לאחווי שאינה נוטלת השבכה מראשה ברה"ר שתגלה כל שערה: **כבול.** מפרש בגמ'[ה)]: **לרה"ר.** אבל לחצר שרי וכל הנזכרים למעלה אסורים אף לחצר שמא תרגילם ברה"ר וחדא גזירה היא דגזור בהם שלא תתקשט בהם בשבת כלל ובכבול התירו כדמפרש לקמן בפרקין (דף סד:) שלא לאסור את כל תכשיטיה ותתגנה על בעלה: **עיר של זהב.** כמין נושק"א ומציירין בה כמין עיר: **קטלא.** מפרש בגמרא (לקמן דף נט:): **חותם.** צורה לחתום בה איגרת או כל דבר סגור: **שאינה נקובה.** כגון אישפיגל"א: **ואם יצאת אינה חייבת חטאת.** דכולהו תכשיטין נינהו ורבנן הוא דגזור בהו דילמא שלפא ומחויא: **גמ' טבילה מאן דכר שמה.** מה ענין טבילה אצל הלכות שבת: **ושריא להו.** ומתרת אותם לטבול בשבת שעל הטבילה לא גזרו כדאמרינן במסכת ביצה (דף יח.) אדם נראה כמיקר ואין נראה כמתקן עצמו: **תיכי חלילתא.** שרשרות של חוטין חלולות ועגולות: **מהו.** לקלוע בהן שערה ולצאת בשבת שאינה יכולה למותחן ולדוחקן על השער בחוזקה והמים נכנסין בה ומיבעיא ליה מי הוי חציצה ולא תצא בהן בשבת משום גזירת טבילת מצוה או לא הוי חציצה: **כל שהוא אריג לא גזרו.** לצאת בו בשבת דלענין חציצה לא חייץ דלא מצי להדוקי שפיר: **לאחוותי דלא קפדן עלייהו.** ליטלן מראשן כשהן רוחצות בחמין אלמא עיילי בהו מיא שפיר אפילו להנאת רחיצה וכיון שכן לענין טבילה נמי לא צריכין להתירן ומותר לצאת בהן בשבת דהא אי מתרמי טבילה לא שרו להו לא משום חציצה ולא משום קפידא: **דמיטנפי.** שנטנפו הנך תיכי בטיט: **הא נמי אריג הוא.** והא קאמר לא גזרו כלל לצאת ולהאי לישנא דלא קפדי משמע דאי קפדי לנטלן מראשן כשהן רוחצות אסור לצאת בהן בשבת ואע"ג דלענין איהדוקי לא חייצי ומותרות לטבול בהן הלכך הני כיון דמיטנפי מקפד קפדן שלא להיות בראשן בשעת טבילתן מפני שהמים ממחין את הטיט ומלכלך בשרן בעלייתן מן הטבילה ואע"ג דחציצה לא הוי דהא עיילי בהו מיא מיהו כיון דשקלי לה משום טינוף אתי לאיתויינהו ואסור לצאת בהן וללישנא קמא לא גזרו אלא במידי דחייך לטבילה ורבותי מפרשין הך קפידא לענין חציצה כדקי"ל רובו ומקפיד עליו חוצץ (עירובין דף ד:) וקשיא לי בגוה טובא חדא דכי איתמר ההוא במידי דמיהדק איתמר ואשמעינן דאע"ג דלא עיילי ביה מיא כיון דלא קפיד עליה חשיב כגופיה ובטל לגבי שערו אבל במידי דלא מיהדק ועיילי ביה מיא מאי חוצץ איכא למימר הא לאו חוצץ הוא ואי אתית למימר דההוא חוצץ דהתם לא דק בלישניה ומיהו כל מידי דקפיד עלייהו אסור היכי אמרינן הכא האי נמי אריג הוא ומותר כיון דפשיטא לן דהיכא דמיטנפי מקפד קפדן על כרחיך חייך דהא רב הונא בריה דרב יהושע אהלכה למשה מסיני לא אתא לאיפלוגי: **ואלו חוצצין באדם.** משום דתני התם אלו חוצצין בכלים תני לענין טבילת אדם ואלו חוצצין באדם: **של צמר ושל שער אין חוצצין.** דלא מיהדק על גבי שער: **הבנות.** קטנות. אורחא דמילתא נקט: **וכולן בראשי הבנות שנינו.** לא תימא שבראשי הבנות ארצועות לחודייהו קאי אלא אחוטין נמי קאי: **למעוטי מאי.** אשמעינן רב הונא דחוטין נמי בראשי הבנות שנינו: **אילימא למעוטי.** חוטין הקשורין בצוארן דלא חייצי: **ודמאי.** הי חוטין אתא למעוטי דלא חייצי בצואר. צמר קרוי רך לגבי פשתן ולגבי שער: **על גבי קשה.** שער: **ע"ג רך.** בשר: **מיבעיא.** בתמיה. הא ודאי על גבי רך טפי מיהדק: **לפי שאין אשה חונקת עצמה.** להדק חוטין בצוארה וקושרתן בריוח שיהו רפין: **בחוטין שבאזניהם.** שנותנין שם שלא יסתם הנקב: **חבקין.** ענקי רצועות שאינן מוזהבות רחבות דלאו לתכשיט עבידן דומיא דחוטין שבאזניהן: **חבקין.** לשון קילקלי וחבק (לקמן דף סד.) לינגל"א לאסור בו סוס:

בקטלא

במה אשה כו' לא בחוטי צמר. מפרש בגמ' משום דילמא מיתרמי לה טבילה של מצוה ושרי להו ואתי לאתויינהו ארבע אמות ברה"ר אומר ר"י דהיינו דוקא בחוטין שאינן נתונין בקליעת השער[א] אבל חוטין הנתונין בקליעת השער[ב] יוצאה בהן דבהנהו ליכא למיגזר דילמא שריא להו כדתנן בהמצניע (לקמן דף צד:) דאיכא[ג] לכל הפחות איסור שבות בגודלת וסברא הוא דכי היכי דיש איסור בעשיית קליעה ה"נ יש איסור בסתירת קליעה[ד] וא"ת מהאי טעמא תהא אשה אסורה לצאת בטלית[ה] דהא ודאי שריא לה בשעת טבילה וניחוש דילמא אתי לאתויי[ו] וי"ל דבדברים שהם עיקר מלבוש ליכא למיגזר[ז] דאפילו בחול אין דרך ללכת כלל ממקומו עד שילבישם אלא דוקא בדברים קטנים[ח] יש לחוש שאין מקפיד אם אינם עליו ורגילות הוא בחול כשמתירן פעמים נושאן בידו עד ביתו[ט] ונראה לר"י דדוקא בדברים שרגילות להסירן כדי להראותן או משום חציצה או משום קפידא גזרו שלא לצאת דשמא כשיסיר ישכח שהוא שבת ואתי לאתויי אבל דברים שמותר לצאת בהן [י]שאין רגילות להסירן מותר לקשור ולהתיר ברה"ר[יא] דליכא למיחש למידי דאם יהא זכור שבת בשעת התרה לא אתי לאתויי[יב] ואם לא יהיה זכור שבת אפילו נאסר להתיר ולהסיר לא יועיל וכ"מ לקמן (דף סא.) דקתני בברייתא וקושר ומתיר קמיע אפילו ברה"ר והא דאיצטריך התם לאשמעי' דשרי אע"פ שכל דבר מותר להסיר כדפרישית איצטריך לאשמעינן[יג] דלא אסרינן משום דמיחזי דקושרו עליו שלא לרפואה ומתכוין להוציא כי היכי דאסור בפילפל וגרגיר מלח לכתחילה לתת בפה בשבת או להחזיר[יד] אלא כמלבוש גמור חשיב מחמת הרפואה[טו]:

השתא רך על גבי קשה חוצץ כו'. וא"ת דילמא רב הונא נקט וכולן בראשי הבנות לרבותא דאפילו בראשי הבנות דהוי רך ע"ג קשה חוצץ ואור"י דבלאו רב הונא הוה ידעינן דבכל מקום חוצצין אפילו בראש[טז] אלא ודאי למעוטי שום דבר אתא: **השתא** קשה ע"ג קשה חוצץ. סבר הש"ס דקשה ע"ג רך חייץ טפי מקשה ע"ג קשה[יז] ורך ע"ג קשה לא חייץ כקשה ע"ג קשה דהא לר' יהודה חוטי צמר אין חוצצין דהוי רך על גבי קשה וחוטי פשתן דהוי קשה ע"ג קשה חוצצין[יח] וחוטי שיער דהוי נמי קשה על גבי קשה לכ"ע אין חוצצין אף על פי שחוטי פשתן חוצצין לכולי עלמא[יט]: **אלא** א"ר יוסף. [כ]לפי שרב יוסף בעצמו מקשה שייך לומר אלא:

הכא

מסורת הש"ס

א) [נדרים ב: נזיר ב.], ב) [ע' תוס' לקמן נט. ד"ה ולא], ג) לקמן נח., ד) מקוואות פ"ט מ"א, ה) [ע"ב],

מוסף תוספות

א. [אלא] שכרוכות סביב שערותיה שכן דרך נשים שכורכות וקושרות בהן בחוזק ומהדקות היטב. אור זרוע הל' שבת סי' פ"ד אות א'. ב. מבעוד יום. ריטב"א. ג. למ"ד דגודלת חייבת משום בונה ולמאן דלא מחייב מ"מ [איכא]. תוס' הרא"ש. ד. הלכך ליכא למיגזר בהן דלמא שריא להו, דאשה הרוצה לטבול בשבת צריכה לסתור קליעת שערותיה מבעוד יום, אלא מיירי בחוטין הנתונין על שערות ראשה. פסקי הרא"ש סי' א'. [ולא כ]פרש"י ז"ל שהאשה קולעת שערה כמין קליעה. ריטב"א (ועי' ט"ז או"ח סימן ש"ג סק"א ופנ"י). ה. [ו]בכמה בגדים רחבים שהיא לובשת שדרכם של נשים לסלקם בשעת טבילה. ריטב"א. ו. דהא מוכח בגמ' דבכל דבר שהיא מקפדת שלא יהא עליה בשעת טבילה שייך למיגזר אע"פ שאינו חוצץ. תוס' הרא"ש. ז. דודאי לובשתן מיד לאחר הטבילה. תוס' הרא"ש. ח. שאין אדם מרגיש בהן כל שעה. רמב"ן. ט. ולפיכך מותרת לצאת בחגורה של כסף שאם תשלפנו תהא מחוסרת מלבוש. ריטב"א. י. משום. תוס' הרא"ש. יא. ולא חיישינן שאם תתירם תוליכם ד' אמות בידה. תוס' הרא"ש. יב. דודאי בזמן מועט דהפשטה ולבישה לא תשכח השבת. ריטב"א. יג. שקושר ומתיר כמה פעמים בשבת. תוס' הרא"ש. יד. אם נפל. תוס' הרא"ש. דנראה דהוא מתכוין להערים להוציאו ולהוליכו למקום אחר. ספר התרומה סימן רל"ט. טו. והיינו דמסיים בה ובלבד שלא יקשרנו בשיר ובטבעת שאז נראה כמתכוין להוצאה. תוס' הרא"ש. טז. כיון דקתני בסתמא דחוטי צמר וחוטי פשתן חוצץ. תוס' הרא"ש. יז. לפי כשהתחתון רך יותר נדבק בו וחוצץ. תוס' הרא"ש. יח. כי הדבר הקשה יותר מתהדק במקום הקשה ממה שמתהדק בו הדבר שהוא רך. ריטב"א. [ו]היינו טעמא משום דנהי דצמר נדבק במה שהוא עליו יותר מן הפשתן אפי' הכי מתוך שהצמר רך המים נכנסין בתוך החוט ועוברין עד הבשר משא"כ בחוט פשתן שהוא קשה שאין המים נכנסין בתוכו. חי' הר"ן. יט. אע"פ ששניהם קשים הם, מ"מ פשתן קשה יותר משער, מיהו קשה לרבנן דצמר ע"ג שער דהיינו רך ע"ג קשה חוצץ ובשער ע"ג שער דהיינו קשה ע"ג קשה מודו לר' יהודה דאינו חוצץ, וצ"ל דבהך סברא פליגי ר' יהודה ורבנן. תוס' הרא"ש. או שאין קושיו חזק כ"כ כשער מודה ר' יהודה דחייץ וכי קאמר ר' יהודה דשל צמר ושל שער אין חוצצין מפני שהמים באין בהן, כל חד וחד טעמא לחוד צמר מפני שעצמו רך שער מפני שהוא קשה כ"כ שאינו נדבק עם מה שהוא עליו. חי' הר"ן. כ. ולשון אלא לא דייק שהרי אין אנו סותרים שום אוקימתא, ויש [לומר]. ריטב"א.

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פי"ט מהל' שבת הל' ו' ומיי' פ"ב מהל' מקוואות הל' ה סמג לאוין סה וסמג עשין רמח טוש"ע א"ח סי' שג סעיף א וטוש"ע י"ד סי' קלח סעיף ב:

ב ב מיי' פי"ט מהל' שבת הלכה ד' טוש"ע א"ח סי' שג סעיף י וסעיף יח:

ג ג ד מיי' שם הלכה ט טוש"ע א"ח סי' שג סעיף א וטוש"ע י"ד סי' קלח סעיף ג:

ד ה ו מיי' שם הלכה ז י טוש"ע א"ח שם סעיף ב וטוש"ע י"ד שם סעיף ב:

גליון הש"ס

גמ' תיכי חלילתא מאי. עי' זבחים דף לד ע"א תוס' ד"ה מקנתת:

לעזי רש"י

שקופיי"א [קויפ"א]. שבים עשוי רשת.

נושק"א. סיכה, מכבנה.

אישפיגל"א [אישפינגל"א]. סיכה (שאינה נקובה).

צינגל"א. חבק (רצועת-בטן לסוס וכיו"ב).

רבינו חננאל

פרק ששי

במה אשה יוצאה ובמה אינה יוצאה, לא תצא אשה בחוטי כו'. אוקמה רב נחמן גזירה שמא תזדמן לה טבילה של מצוה, ומשום שחוצצת מתרתן ומהלכת בהן ד' אמות ברה"ר. אבל תיכי חלילתא לא גזרו בהו רבנן, דהא אחוותיה דרב הונא בריה דר' יהושע הוו טבלי בדמחתן הני תיכי חלילתא בראשיהן ולא הוו קפדי, וכיון דלא הוו קפדי שרו. וה"מ תיכי חלילתא, אבל תיכי טמימתא לא, דחוצצות. **ואסיקנא** דחוטי שיער אינן חוצצין ואפילו אם הן קשורין בראש הבנות, ואע"פ שהראש קשה הוא המים נכנסין בשיער ואין חוצצין, אבל חוטי צמר וחוטי פשתן בראש הבנות חוצצין, וכ"ש אם הן קשורין בצואר שמשתקעין בבשר ואין המים באין תחתיהן, ולפיכך חוצצין. כיוצא בהן החבקין שבצוארי הבנות, ואוקימנא